

Магістр 2 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІЗ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ТОВАРОВИРОБНИКАМИ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано спеціальний режим оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Наведено характеристику податку на додану вартість у спеціальному режимі оподаткування сільськогосподарських товаровиробників згідно з Податковим кодексом.

Аннотация. Проанализирован специальный режим налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей. Приведена характеристика налога на добавленную стоимость в специальном режиме налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей согласно Налоговому кодексу.

Annotation. The special tax treatment of agricultural producers is analyzed. The main characteristics of the value added tax in the special tax regulation of agricultural producers in accordance with the Tax Code are given.

Ключові слова: податок, податок на додану вартість, бюджетне відшкодування податку на додану вартість, податкове зобов'язання, податковий кредит, спеціальний режим сільськогосподарських товаровиробників, Податковий кодекс.

Сьогодні в Україні податок на додану вартість виконує яскраво виражену фіскальну функцію та є основним джерелом надходжень у бюджет. Податок на додану вартість має важливе значення для економіки держави, впливає на багато сторін фінансового і соціального життя країни.

Суть податку на додану вартість полягає в тому, що він є частиною новоствореної вартості, що утворюється на кожному етапі виробництва або обігу, а його сума входить до продажної ціни товарів і сплачується кінцевим споживачем.

У вітчизняній науці аналізу ефективності податку на додану вартість приділяється багато уваги, зокрема, у працях Амоші О. О., В. Вишневського, С. Загорського, Ю. Іванова. Питанням, пов'язаним із функціонування податку на додану вартість у фінансовій системі держави, присвячені праці О. Василика, О. Данілова, Т. Єфименко. Проблемам державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників присвячені дослідження Андрійчука В. Г., Кобути І. В., Черевка Г. В., Кваші С. М., Могильного О. М.

Метою статті є дослідження та аналіз податку на додану вартість у спеціальному режимі сільськогосподарських товаровиробників згідно з прийняттям Податкового кодексу України.

Сільськогосподарським вважається підприємство, основною діяльністю якого є постачання вироблених ним сільськогосподарських товарів на власних або орендованих виробничих потужностях, а також на давальницьких умовах, в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів становить не менш як 75 % вартості всіх товарів, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів.

Сільськогосподарський спеціальний режим податку на додану вартість є однією з форм підтримки сільськогосподарської галузі. Згідно із спеціальним режимом оподаткування сума податку на додану вартість, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів (послуг), не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається в розпорядженні такого сільськогосподарського підприємства для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику на вартість виробничих факторів, за рахунок яких сформовано податковий кредит, а за наявності залишку такої суми податку – для інших виробничих цілей [1, с. 30].

У тому випадку, якщо сума податку на додану вартість, сплачена (нарахована) сільськогосподарським підприємством постачальнику на вартість виробничих факторів, перевищує суму податку, нараховану за операціями з постачання сільськогосподарських товарів (послуг), то різниця між такими сумами не підлягає бюджетному відшкодуванню.

Платник податку, який купує сільськогосподарські товари в сільськогосподарського підприємства, який обрав спеціальний режим оподаткування, має право збільшити податковий кредит на суму сплаченого (нарахованого) податку в загальному порядку.

Як і раніше, сільськогосподарське підприємство надає покупцю податкову накладну в порядку, встановленому Податковим кодексом. Для отримання свідоцтва про реєстрацію як суб'єкта спеціального режиму оподаткування сільськогосподарське підприємство реєструється у відповідному органі Державної податкової служби у строки, що визначені Податковим кодексом для реєстрації платників податку на додану вартість. У свідоцтві про реєстрацію сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, крім відомостей, передбачених у свідоцтві про реєстрацію платника податку на додану вартість на загальних підставах, повинен міститися також перелік видів діяльності такого сільськогосподарського підприємства.

Якщо суб'єкт спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників поставляє

вартості всіх поставлених товарів, то на таке підприємство не поширюється спеціальний режим оподаткування, встановлений статтею 209 Податкового кодексу [2, с. 418].

Свідоцтво про реєстрацію сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування підлягає анулюванню в разі, якщо:

сільськогосподарське підприємство подає заяву про зняття його з реєстрації як суб'єкта спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників або заяву про його реєстрацію як платника зазначеного податку на загальних підставах;

сільськогосподарське підприємство підлягає реєстрації платником податку на загальних підставах;

сільськогосподарське підприємство припиняється шляхом ліквідації або реорганізації;

сільськогосподарське підприємство не подає податкової звітності з податку протягом останніх 12 послідовних звітних податкових періодів.

У таких випадках сільськогосподарське підприємство зобов'язане повернути органу державної податкової служби свідоцтво про реєстрацію як суб'єкта спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

Сільськогосподарське підприємство – суб'єкт спеціального режиму оподаткування – подає податкову декларацію у строки та в порядку, що встановлені для інших платників податку. Форма податкової декларації, яка подається сільськогосподарським підприємством – суб'єктом спеціального режиму оподаткування, затверджується Податковим кодексом.

Спеціальний режим, який за звичкою називають сільгосподатком на додану вартість, сьогодні вже не є суто сільськогосподарським. Крім аграріїв, він поширюється також на підприємства лісництва та рибальства, зарахованих із цією метою Податковим кодексом до сільськогосподарських підприємств [3, с. 5].

Діяльність у сфері сільського господарства при спеціальному режимі оподаткування сільськогосподарських товаровиробників вважається:

виробництво продукції рослинництва, а саме рослинних культур, а також вирощування фруктів та овочів, квітів і декоративних рослин, грибів, насіння, прянощів, саджанців;

надання послуг іншим сільськогосподарським підприємствам з використанням сільськогосподарської техніки, крім надання її у фінансову оренду (лізинг).

Дія спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського господарства поширюється на:

вирощування зернових та технічних культур;

овочівництво; декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників;

вирощування фруктів, ягід;

розведення великої рогатої худоби;

розведення інших тварин [2, с. 420].

Сума податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності, які відповідають критеріям, визначеним Податковим кодексом, але не обрали спеціального режиму оподаткування діяльності у сфері сільського господарства, передбаченого Кодексом, і на загальних підставах вважаються платником податку на додану вартість, за реалізовані ними молоко, худобу, птицю, вовну власного виробництва, а також за молочні продукти, молочну сировину та м'ясопродукти, вироблені у власних переробних цехах, повністю залишається у розпорядженні цих сільськогосподарських підприємств і спрямовується на під-тримку власного виробництва тваринницької продукції [4].

У тому випадку, якщо товарно-матеріальні цінності, виготовлені та (або) придбані, використовуються сільськогосподарським підприємством частково для виготовлення товарів (послуг), то сума сплаченого (нарахованого) податкового кредиту розподіляється, виходячи з частки використання таких товарно-матеріальних цінностей в операціях сільськогосподарського виробництва та, відповідно, в інших операціях.

При проведенні даного дослідження визначено, що значних змін у спеціальному режимі оподаткування сільськогосподарських товаровиробників згідно з Податковим кодексом не відбулося. Чинний в Україні механізм стягнення податку на додану вартість потребує вдосконалення в напрямі мінімізації його впливу на господарську діяльність підприємства, оскільки за певного рівня цін і сукупного платоспроможного попиту цей податок впливає на формування обсягів реалізації товарів (робіт, послуг), а, відповідно, й обсягів їх виробництва. Водночас механізм податку на додану вартість є найбільш ефективним інструментом підтримки розвитку аграрного виробництва в Україні. Отже, діючий спеціальний режим податку на додану вартість спрямований на підтримку суб'єктів господарювання.

Наук. керівн. Коновалов М. І.

Література: 1. Білик Л. Спецрежим сільгосп-ПДВ / Л. Білик // Податки та бухгалтерський облік. – 2010. – № 55. – С. 5–7. 2. Палей С. І знову до питання про реформування ПДВ / С. Палей // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 11. – С. 38–43. 3. Податковий кодекс України // Голос України. – 2013. – № 2755-VI. 4. <http://www.nbuv.gov.ua>. 5. Бобро А. Спецрежим сільгосп-ПДВ згідно з ПК / А. Бобро // Податки та бухгалтерський облік. – 2011. – № 1/2. – С. 28–37. 6. Олексієнко А. О. Актуальні проблеми оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в умовах членства в СОТ / А. О. Олексієнко // Бізнес-навігатор. – 2010. – № 3 (20). – С. 62–66. 7. Поддєрьогін А. М. Податок на додану вартість та його вплив на діяльність суб'єктів підприємництва / А. М. Поддєрьогін // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 48–57. 8. Тулуш Л. Д. Функціонування податку на додану вартість у сільському господарстві: досвід ЄС / Л. Д. Тулуш // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2. – С. 90–95. 9. Тимошенко С. Сільське і лісове господарства та рибальство: спеціальний режим оподаткування ПДВ / С. Тимошенко, О. Півак // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 1 – 2 (574). – С. 11–13.